

Iedereen is leraar

Welke impact heb je als leraar op je leerlingen? Dit vroeg docent en lerarenopleider Maarten Stuifbergen zichzelf af. Samen met fotograaf en filmmaker Stephan de Haas ging hij op zoek naar het antwoord op deze vraag. Het resulteerde in een documentaire van 35 minuten. In het Onderwijscafé dat het HCO in november organiseerde was de film *Iedereen is leraar* ook te zien. Wat drijft leraren? Wat zijn de kenmerken van een goede leraar? Wat vraagt dat van lerarenopleidingen en anderen? Een gesprek met Maarten Stuifbergen en Neomi Lotte, een van de leraren die figureert in de film.

We treffen elkaar op de eerste maandag na de kerstvakantie in een klein theater in Leiden. Als toetje van een studiedag bekijkt het team van een middelbare school uit Noordwijk de film. Het is de school waar Maarten zelf op heeft gezeten. Na de vertoning is er een kort nagesprek in de zaal met Maarten, Neomi, docenten en leerlingen van de school. Maarten toert met de film door het land, naast zijn baan als lerarenopleider aan de Pabo in Leiden. Hoe verklaart hij de grote belangstelling voor deze film? Maarten: 'Op 5 oktober, de Dag van de Leraar, ging de documentaire in première in De Balie. Diezelfde dag verzamelden zich 60.000 leraren in het Zuiderpark om te demonstreren. Het is symbolisch voor de actuele situatie: 1 op de 5 leraren krijgt een burn-out, leraren werken gemiddeld 6,9 uur per week over. Het is een beroep waarin we veel vragen van mensen die vaak met een groot hart voor kinderen aan het werk zijn. Je kunt hen ook overvragen. Toch heeft deze film een positieve boodschap. Het is eigenlijk een ode aan het beroep van leraar. Ik krijg ook veel reacties van begrip en herkenning.'

Opnieuw verliefd op het vak

Neomi, docente Nederlands aan het Oranje Nassau College in Zoetermeer, sluit zich hierbij aan: 'Collega's vonden de film herkenbaar en

Maarten Stuifbergen en Neomi Lotte

inspirerend. Er is vaak focus op wat niet goed gaat in het onderwijs, maar dit laat een positief beeld zien. Het is ook een middel om met elkaar in gesprek te gaan over het vak. Elke keer als ik zelf de film weer zie, word ik opnieuw verliefd op het onderwijs. Ik doe dit werk met zoveel plezier!'

De film zet aan het denken over waar het in het onderwijs om moet gaan. Er komen onderwijsdenkers en opiniemakers aan het woord en je ziet leraren aan het werk. Maarten: 'Het gaat bij onderwijs om veel meer dan leren, het draait ook om vorming. Onderwijspedagoog Gert Biesta zegt daar in de film treffende dingen over. We kunnen van alles organiseren, maar kinderen moeten uiteindelijk op het juiste moment toe-happen. Het is de magie van een situatie creëren waarin dit ontstaat. In dat gebied opereert de leraar. Intussen leven we natuurlijk in een wereld van snelle verandering en is het onderwijs een conservatief systeem, waarmee we per definitie achterlopen. We proberen dicht op alle ontwikkelingen te blijven. Daarbij is het belangrijk dat we leerlingen ook zien als onze leraren. Geef kinderen de ruimte zelf de wereld te ontdekken.'

Wat typeert de goede leraar?

Iedereen kent wel een voorbeeld van die ene goede leraar, die je altijd bijblijft. Wat typeert een goede leraar? Maarten: 'Het draait om vertrouwen, duidelijkheid, liefde voor kennis, oprechte interesse en ieder kind echt zien.' Neomi: 'Voor mij speelt de relatie met leerlingen altijd de belangrijkste rol. Als je echt het gevoel hebt dat onderwijs bij je past, ga je altijd die relatie aan.' Maarten: 'Soms kun je jezelf ook ontdoen van je rol als leraar en iets persoonlijks delen. Zelf ben ik veel bezig met muziek. Ik nam mijn piano mee in de klas en vertelde over mijn bandje. Uiteindelijk traden we een keer op in

Paradiso en kwamen er ook leerlingen kijken. Doordat je zo nu en dan iets van jezelf laat zien aan de kinderen wordt de relatie hechter.' Neomi: 'Kinderen leren van veel verschillende mensen, van mij krijgen ze iets anders mee dan van andere docenten. Dat is juist goed.'

Persoonlijke uitdagingen

Leraar is best een persoonlijk beroep. Je neemt jezelf mee in de klas. Kinderen zijn ook confronterend en kunnen een spiegel zijn. Hoe besteed je aandacht aan dit aspect? Neomi: 'Volgens mij moet je jezelf regelmatig bevragen. Wat kan ik al goed? Wat mis ik nog? Wat heb ik bij te leren? En durf daarbij eerlijk naar jezelf te zijn.' Een leraar moet veel kunnen en ligt regelmatig onder vuur. Het vak vereist didactische, pedagogische en organisatorische vaardigheden en je moet communicatief sterk zijn naar ouders en collega's. Is het realistisch om dit in één functie te willen zien? Kan de lerarenopleiding dit allemaal aanleren? Maarten: 'Dat is een hele uitdaging. Regelmatig uitwisseling tussen de lerarenopleidingen en scholen is hierbij heel belangrijk. Het beroep van leraar is complex en die complexiteit is niet altijd zichtbaar voor de buitenwereld. Daarom is het belangrijk om het gesprek hierover maatschappelijk te voeren en leraren niet te overvragen. De verantwoordelijkheid voor opvoeden in brede zin ligt niet alleen bij leraren. Iedereen draagt een stukje verantwoordelijkheid voor het leraarschap.'

De film 'Iedereen is leraar' was de afgelopen maanden te zien in filmhuizen, op studiedagen of bijeenkomsten van scholen en schoolbesturen en bij het ministerie van Onderwijs. Er staan nog vertoningen gepland op tal van plaatsen. De film is ook te zien via www.2doc.nl (Makers van morgen).